

Рукописи се не-
враћају

Број 5 пара

Издаје сваки дан

Радничке Новине

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗЕ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕЊБЕРГ“

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

РАТ И ИНТЕРНАЦИОНАЛА

[Лео Троцки, један од најугледнијих, најдаровитијих и најсимпатичнијих представника Руске Социјалне Демократије, и добар познавац српског пролетаријата у чијој је средини неколико пута био, написао је ових дана изврсну студију о данашњем рату чији предговор ево преводимо у целини.]

(1)

Данашњи рат је у суштини побуна продуктивних снага које је створио капитализам против његове национално-државне форме експлоатације. Цела земља, континенти као и мора, ваздух као и дубине испод земље, све је то претворено у арену једног универзалног, светског газдинства, чији су поједини делови зависни једни од других. То је урадио капитализам. Али он у исти мах гура капиталистичке државе да се боре да ту светску привреду потчине себичним експлоататорским интересима ове или оне националне буржоазије. Империјалистичка политика доказује пре свега да је стара национална држава, која је стварана током и револуцијама 1749, 1815, 1848—1859, 1864—1866 и 1870, већ преживела и да је већ једна несносна препрека развоју производних снага. Рат од 1914 значи пре свега рушење националне државе као једне самосталне економске области. Националност може и даље да постоји као један културни, идеолошки и психолошки факт, али је она већ лишена економске подлоге.

Због тога, све фразе о томе како се данашњи крвави покољ врши ради заштите националности, значе само лицемерност или заслепљеност. Баш напротив: објективни смисао овога рата јесте: рушење национално-економских центрова у име светског газдинства. Али империјализам данас неће да реши ово питање на тај начин што би створио једну свесну организовану кооперацију целокупног продуктивног човечанства, него хоће да га реши тиме што ће целокупно светско газдинство да стави у експлоатацију капиталистичкој класи оне државе која буде победила и која ће се, овим ратом, претворити од једне велике силе у једину светску силу.

Овај рат објављује уништавање националне државе. Али у исти мах он објављује и уништавање капиталистичкога облика производње. Заснован на националној држави, капитализам је револуционисао целокупну производњу делећи земљину куглу међу олигархије великих сила, око којих су се груписали њихови

трабанти, мале државе, које живе од супарништва великих држава. Доцнији развојат ка светском газдинству на капиталистичкој основи значи једну непрекидну борбу великих сила око све нових и нових области земљине површине, као око објеката капиталистичке експлоатације. Економска супротност, под знаком милитаризма, довела је до грабежи и уништавања која одузимају људској производњи елементарне основе. *Светска производња буну се не само против национално-државних противречности него исто тако и против саме капиталистичке организације производње, која се претворила у једну варварску дезорганизацију.*

Рат од 1914 је највећи крах за који Историја зна једног економскога система које пропада због својих властитих противречности.

Све историјске силе позване да руководе буржоаским друштвом, да говоре у његово име и да га експлоатишу, све су оне ратом од 1914 објавиле своје банкротство. Оне чувају капитализам као систем људске културе, а катастрофа коју је тај систем изазвао биће пре свега његова катастрофа. Први таласи догађаја уздигли су били националне владе и армије на једну до данас недостижну висину; али ће у толико страшној пади власника бити кад се пред народима, пометеним топовском грмљавином, смисао догађаја покаже у свој својој истинитости и ужасу.

Револуционарни отпор народних маса биће у толико силнији у колико су страшнији потреси и крахови које је Историја извршила над њима.

Капитализам је створио материјалне услове за једну нову, социјалистичку производњу. Империјализам је завитлао капиталистичке народе у историјски хаос. Рат од 1914 године показује излаз из тога хаоса гурајући силом пролетаријат на пут Револуције.

НА БРЗУ РУКУ

Патриотска подела рада

Чудно је ово време у коме живимо! Док Арнаути и Турци из нових крајева кољући се са Србима из Аустрије стварају Велику Србију, дошле професионални шумадијски, војводински и далматински патриоти и ехти Срби, шефови Народне Одбране, седе синокојно по штабовима и у позадини.

Савршена подела рада: Једни агитију за Велику Србију, а други лију за њу крв...

За Балканску Федерацију

(2)

Само Радничка Социјалдемократска Партија, која стоји на земљишту пролетерских интереса могла је увести јасност и трезвост у дебату о престоној беседи и да каже истину о положају у коме се налази наша земља. Истина је била горка али је ипак зато остала истина. Само ми се може објаснити оно психолошко расположење у које се пренео цео парламенат, кад је друг г. Кирков, у име наше групе, говорио у тој дебати. Скоро све парламентарне групе осетиле су тачност наше мисли, истинитост социјалистичке мисли. И, доиста, никад није била тако блиска, тако остварљива, тако реална идеја Балканског Споразума, балканске политичке и економске федерације Балканске Федеративне Републике као и данас. Данас она већ није утопија нити чак фантазија, како су се изразиле наше партије и големи државници. Њу данашње неће развој догађаја, она већ постаје остварљива идеја, јер њено остварење значује очување независности балканских народа и економске будућности тих држава. Опипљивост Балканског Споразума осећају сви балкански народи. Још не само политичке партије балканских држава, него и политичке партије балканских држава. Све чињенице говоре

да је то што што смета, што не да да се оствари. То је што се балканске државе не могу одрећи себе и своје шовинистичке политике. То је што националне балканске буржоазије наносе не могу да разделе балканске народе и богатства њихових земаља. То је што политичке котирије балканске буржоазије, како код нас у Бугарској, тако и у Србији, Грчкој и Румунији, не могу да се одреку своје прошлости, која је дубоко срасла са грозним пљачкањем државних средстава и широким експлоатисањем народних маса. Да не би испустили пљачку из својих руку, балканске династије и балканске буржоазије са својим котиријама на влади и ван ње гурнуле су данас балканске народе у грозно самоистребљивање и припремају њихово потпуно политичко и економско поробљавање од ове или оне силе.

Против свега тога нема ко да се бори осим пролетаријата. Пролетаријат, као и раније, остаје и сад једина друштвена сила, организована под заставом револуционарног Социјализма која води тешку борбу да сачува независност балканских народа. И у тој својој борби балкански пролетаријат, стојећи на земљишту класне борбе, врши своју историску улогу на Балкану, као страна независности балканских народа. Јер само при тој независности, политичкој и економској, он може заштитити своје интересе, развити своје снаге и, на тај начин, заједно са пролетаријатом целога света припремити своје потпуно ослобођење испод јарма капитала и триумф социјализма! Ради тога циља пролетаријат не треба ни од чега да преза. Он све потчињава том свом главном интересу. Све интриге и напади, које на њега управљају разни буржоаски и ситнобуржоаски агенти и штићеници, неће га омести, нити он на њих обраћа своју пажњу. Јер у класној борби пролетари-

јата има нечега вишег од грубих и егличних класних интереса — уништење класа и њихових грубих класних интереса. То баш и помаже пролетаријату да се уздигне високо у данашњем моменту и да открије данашњу ситуацију у свој њезиној наготи, да изнесе голу истину пред свеколике народне масе. За то је и мисао социјализма, мисао наше Партије била тако силна и јасна у Народном Собрању. Али не само то. Политика коју данас наша партија предлаже бугарском народу, а заједно с њим и свим осталим балканским народима, није само једно платонско објашњење догађаја и живота. Она је и политика великих практичних средстава и резултата. Она предлаже и пут спасења. А тај пут је да још сад парламенти балканских држава приступе споразумевању о општој заштити и општем чувању мира на Балкану, за шта има да узме иницијативу бугарско Народно Собрање. Овај наш предлог не би примљен. Нико није гласао за њега осим наше десеточлане парламентарне групе.

У том одлучном и судбоносном моменту тај предлог социјалне демократије остаће историски и подвући ће дебелом цртом издајничку политику свих наших буржоаских и ситнобуржоаских котирија, као и што баца сву одговорност на њих!

Др. Ото Бауер заробљен

Друг Ото Бауер, који је резервни официр у аустријској војсци, и који је показао необичну храброст за време рата, заробљен је на бојишту у Галицији крајем новембра, и сад се по свој прилици налази већ у Сибиру.

Ото Бауер је теоретичар аустријске Социјалне Демократије и, ма да још млад: тек тридесет и неколико година, један од најјачих и најдубљих мислилаца у целој Интернационали. Може се још сад смело рећи да, поред седога Карла Кауцког, Бауер заузима прво место у социјалистичкој науци; и ми се надамо да ће се он из руског ропства вратити жив и здрав, да послужи својој партији и интернационалном пролетаријату који на њега полаже толике наде.

Зашто су Аустријанци одводили у РОПСТВО

Раније смо у више прилика јављали како Аустријанци одводе у ропство наше мирно становништво. О том њиховом поступку имамо сада и писменог доказа. Пао нам је у руке следећи телеграм:

„Команда ештајне станице уз № 2620 О. К. Армијске Главне Команде: Међу српским грађанским становништвом које се сад враћа у отаџбину налазе се, као што се чује, и војници преобучени у грађанско одело. На једног официра 13 корпуса већ се пуцало. С тога треба према досадашњим српским

